

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สังคมศึกษา เรื่องการเมืองการปกครอง

ชุดที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต

รายวิชา ส42103 สังคมศึกษา
ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดย

นางกมลวรรณ จันตา

ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ

โรงเรียนสองพิทยาคม

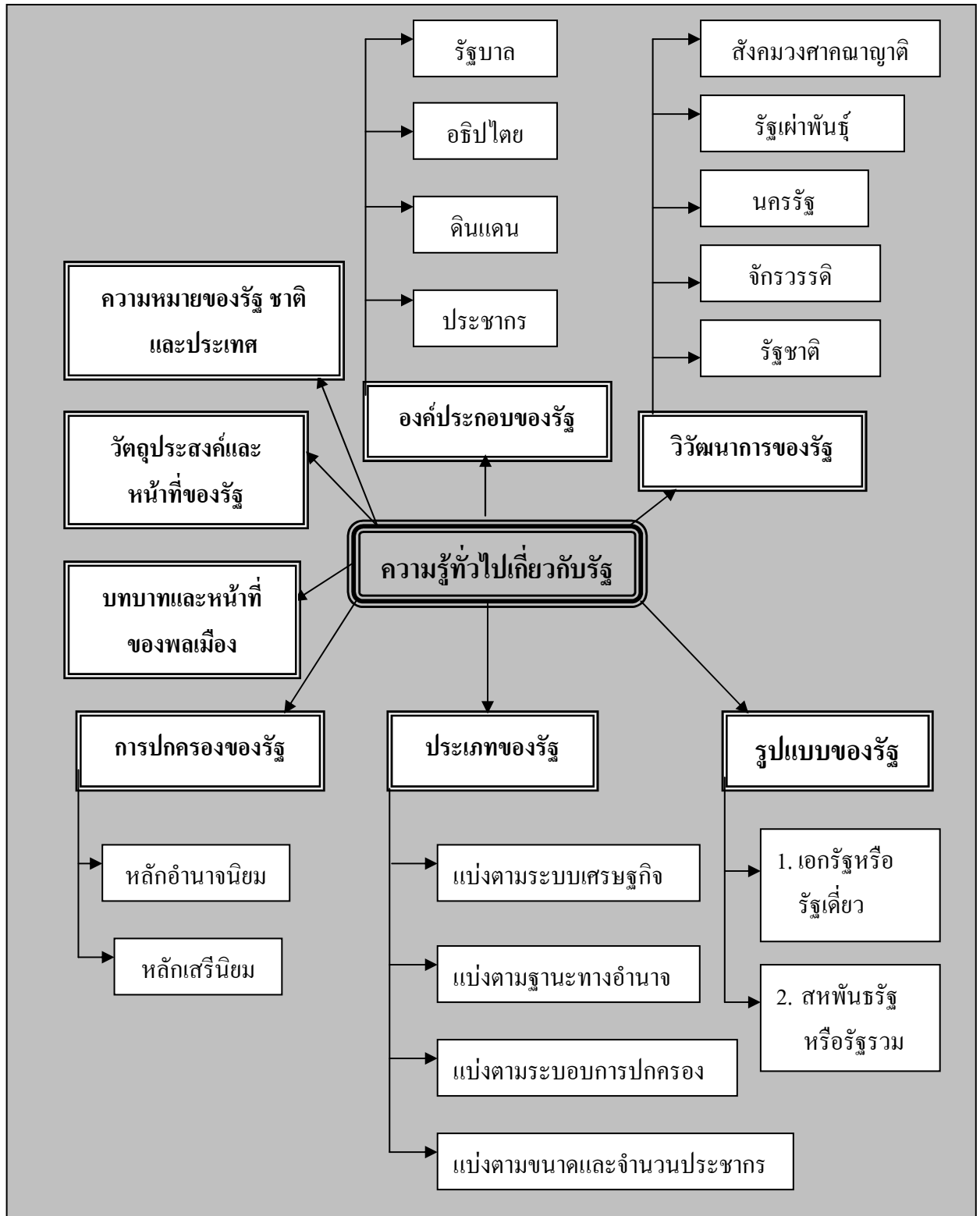
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ผังโน้ตสน์ เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยกากบาท × ลงในช่องกระดาษคำตอบ
ที่ตรงกับตัวเลือก ก ข ค และ ง ดังนี้

1. ข้อใดเป็นคำอธิบายความหมายว่า รัฐเป็นชุมชนทางการเมือง ก. การที่รัฐมีความเป็นอิสระในการออกกฎหมาย ข. การมีอาณาเขตกว้างใหญ่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรอันนำมาซึ่งอำนาจรัฐ ค. การมีพลเมืองจำนวนมากพอที่จะรักษาดินแดนหรืออาณาเขตของรัฐ ง. การมีรัฐบาลที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและออกกฎหมายใช้บังคับประชาชน 2. ข้อใด ไม่ใช่ สัญลักษณ์อย่างเดียวกันของการปกครองแบบรัฐชาติ ก. การมีกษัตริย์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีเดียวกัน ข. การมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นทางสายเลือดเดียวกัน ค. ความภาคภูมิใจในความเป็นสมาชิกของชุมชนร่วมกัน ง. การมีวิถีชีวิต รูปแบบวัฒนธรรม ศาสนาเหมือนกัน 3. รัฐที่ดีต้องมีลักษณะอย่างไร ก. มีกองทัพที่เข้มแข็ง ข. มีดินแดนที่กว้างขวาง ค. มีอธิปไตยเป็นของตนเอง ง. มีจำนวนประชากรเหมาะสม	4. เพราะเหตุใดรัฐต้องจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน ก. เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ข. เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตที่มั่นคงปลอดภัย ค. เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต ง. เพื่อให้เกิดสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค 5. ลักษณะข้อใดที่ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นรัฐรวม ก. รัฐที่เกิดจากการรวมตัวของรัฐตั้งแต่สองรัฐขึ้นไป ข. ผู้บริหารมตรัฐมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ค. ขนาดของประเทศใหญ่โตกว้างขวาง ต้องแบ่งการปกครองเป็นมลรัฐ ง. รัฐบาลมลรัฐ มีอำนาจในการออกระเบียบข้อบังคับใช้กับประชาชนในมลรัฐ 6. จากพันธสัญญาว่า มนุษย์สมควรใจก่อตั้งรัฐ รัฐต้องรักษาและส่งเสริมสิทธิตามธรรมชาติ เมื่อมีความจำเป็นก็อาจปฏิรูปได้ แนวคิดนี้ก่อให้เกิดการปกครองระบอบใด ก. ระบอบราชาธิปไตย ข. ระบอบประชาธิปไตย ค. ระบอบเผด็จการทหาร ง. ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

7. ลักษณะที่เด่นชัดของ รัฐเดี่ยว หรือ เอกรัฐ คือข้อใด ก. ต้องมีการปกครองโดยใช้ระบบสภาเดียว ข. ต้องมีดินแดนที่ไม่แบ่งแยกเป็นมลรัฐ หรือเกาะ ค. ต้องมีรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง พรรคเดียว ง. ต้องมีรัฐบาลกลางทำหน้าที่ปกครอง ทั่วประเทศ 8. การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของไทย ที่แบ่งเป็นจังหวัดและอำเภอ เป็นหลักการใช้อำนาจ การปกครองรูปแบบใด ก. การแบ่งอำนาจ ข. การรวมอำนาจ ค. การกระจายอำนาจ ง. ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน	9. ในสถานภาพของความเป็นนักเรียน หน้าที่ต่อรัฐ คือข้อใด ก. ไปออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง ข. ประหยัดน้ำที่จะขาดแคลนในเวลาข้างหน้า ค. ส่งเงินและสิ่งของไปช่วยทางทหารที่ออกรบ ง. ตั้งใจเรียนหนังสือและประพฤติตนเป็นคนดี 10. ข้อใด คือการลำดับขั้นตอนวิวัฒนาการของรัฐ ที่ถูกต้อง ก. สังคมวงศาณาญาติ รัฐเผ่าพันธุ์ นครรัฐ ราชอาณาจักร จักรวรรดิ ข. สังคมวงศาณาญาติ รัฐเผ่าพันธุ์ นครรัฐ จักรวรรดิ ราชอาณาจักร ค. รัฐเผ่าพันธุ์ นครรัฐ จักรวรรดิ ราชอาณาจักร สังคมวงศาณาญาติ ง. จักรวรรดิ ราชอาณาจักร นครรัฐ รัฐเผ่าพันธุ์ สังคมวงศาณาญาติ
---	---

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

ความหมายของรัฐ ชาติ และประเทศ

รัฐ หมายถึง ชุมชนทางการเมืองของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง มีอาณาเขตของดินแดนที่แน่นอน และอยู่ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลเดียวกัน จากความหมายข้างต้น “รัฐ” เป็นศัพท์ที่เน้นทางการเมืองการปกครอง

ชาติ หมายถึง ชุมชนของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และมีความผูกพันกันในทางวัฒนธรรมร่วมกัน จากความหมายข้างต้น “ชาติ” เป็นศัพท์ที่เน้นทางด้านวิถีชีวิต

ประเทศ หมายถึง ดินแดนที่บ่งชี้ให้เห็นถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ทะเลทราย เกาะ ความแห้งแล้ง ดินฟ้าอากาศ แม่น้ำ ภูเขา ทะเล ป่าไม้ เป็นต้น จากความหมายข้างต้น “ประเทศ” เป็นคำศัพท์ ที่เน้นทางด้านภูมิศาสตร์

ศัพท์ข้างต้น สามารถนำมาผสมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ขึ้นมาได้ เช่น

รัฐชาติ เป็นการผสมผสานความหมายของ “รัฐ” กับ “ชาติ” ให้เข้ามารวมกัน โดยจะหมายถึง ชุมชนของมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีความผูกพันกันในทางวัฒนธรรม
2. มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน
3. มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง
4. มีอาณาเขตของดินแดนที่แน่นอน
5. มีรัฐบาลชุดเดียวกันทำหน้าที่ในการบริหารงาน

นครรัฐอเล็กซานเดรีย

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com/>

กรุงสุโขทัย

ที่มา : <http://www.suw.ac.th/>

วิวัฒนาการของรัฐ

รัฐที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคต่างมีประวัติความเป็นมาและรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่า รัฐได้วิวัฒนาการมาจากสังคมเล็ก ๆ และพัฒนาขึ้นจนมีสภาพเป็นรัฐชาติ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สังคมวงสาธนาญาติ เป็นการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ของมนุษย์ ซึ่งสมาชิกของสังคมส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องโดยสายเลือด หรืออยู่ในตระกูลเดียวกัน และเลือกทำเลที่ตั้งตามสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีพ

ชนเผ่าซาไก

ที่มา : <http://learners.in.th/>

ชนเผ่าเมารี

ที่มา : <http://i140.photobucket.com/>

2. รัฐเผ่าพันธุ์ เป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น โดยมนุษย์ที่มีเผ่าพันธุ์เดียวกัน อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ด้วยปัจจัยผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ดินแดนที่อยู่อาศัยผู้นำ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม เป็นต้น

3. นครรัฐ เป็นการรวมตัวของชุมชนที่มีคนหลายเผ่าพันธุ์เข้าด้วยกัน จึงมีพลเมืองมากขึ้น เรียกว่า นครรัฐ เช่น นครรัฐเอเธนส์ นครรัฐสปาร์ตา เป็นต้น มีรัฐบาลปกครองตนเอง และให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน ความสัมพันธ์ทางสายเลือดจึงหมดความสำคัญไป คนในรัฐเกิดความรู้สึกรักบ้านเมืองในฐานะที่เป็นพลเมือง

นครรัฐสปาร์ตา ที่มา : <http://www.iseehistory.com/>

4. จักรวรรดิ เป็นการขยายดินแดนของรัฐที่มีอำนาจเข้าไปในรัฐอื่น โดยการใช้กำลังเข้าบีบบังคับจนรัฐที่มีอำนาจนั้นมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล

5. ชาติ เป็นการรวมตัวของกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ภาษา และผลประโยชน์ที่คล้ายคลึงกัน และยกย่องให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากขึ้น ชาติเกิดขึ้นจากความรู้สึกผูกพันของประชาชนที่ภาคภูมิใจในความเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน มีสัญลักษณ์อย่างเดียวกัน เช่น มีกษัตริย์องค์เดียวกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกัน มีวิถีชีวิต รูปแบบวัฒนธรรม ศาสนาและภาษาเดียวกัน

องค์ประกอบของรัฐ

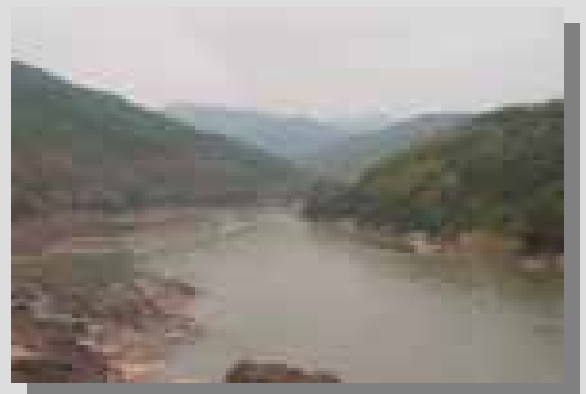
ชุมชนทางการเมืองที่จะมีสภาพเป็นรัฐต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. ดินแดน ประกอบด้วยแผ่นดิน น้ำ และน้ำฟ้า ซึ่งดินแดนนั้นจะต้องมีอาณาเขตที่แน่นอน ส่วนขนาดนั้นไม่มีกฎเกณฑ์กำหนดไว้อย่างแน่ชัด ดังนั้น รัฐในปัจจุบันจึงมีขนาดแตกต่างกันมาก

ในเรื่องอาณาเขตของรัฐนั้น ส่วนที่เป็นแผ่นดินต้องมีอาณาเขตที่ชัดเจนแน่นอน โดยมีพรมแดนเป็นหลัก พรมแดนอาจถือเส้นแบ่งจากธรรมชาติ เช่น สันเขา ร่องน้ำ หรืออาจตกลงปักปันเขตแดน และทำเครื่องหมายเอาไว้ เช่น หลักเขต

สันเขาระหว่างไทย-กัมพูชา ที่มา : <http://share.psu.ac.th>

ร่องน้ำลึกแม่น้ำโขง ที่มา : <http://i4.photobucket.com/>

สำหรับน้ำ หรือส่วนที่เป็นทะเลอาณาเขตตามหลักสากลเคยถือว่าส่วนหนึ่งห่างจากฝั่ง 3 ไมล์ทะเลซึ่งอยู่ในระยะวิถีของปืนใหญ่ในสมัยก่อน ต่อมาเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปี ค.ศ. 1982 จากการประชุมนิวยอร์ก จึงได้กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตได้ไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ในโลกปัจจุบันจะกำหนดทะเลอาณาเขตของตนเป็น 12 ไมล์ทะเล รวมทั้งประเทศไทย

น่านน้ำสากลแถบช่องแคบฮอร์มุซ

ที่มา : <http://news.mcot.net/>

ส่วนน่านฟ้าของประเทศ หมายถึง อาณาเขตที่อยู่เหนือดินแดนและน่านน้ำของประเทศโดยตรงขึ้นไปในอากาศ ซึ่งจะสูงขึ้นไปเท่าไรนั้นในปัจจุบันนี้ยังไม่อาจตกลงกันได้ อย่างสมบูรณ์ เพียงแต่ว่าประเทศต่าง ๆ ได้ยอมรับหลักการที่ว่า อำนาจอธิปไตยของรัฐในอากาศเหนืออาณาเขตจะถูกจำกัดอยู่เพียงความสูงระยะหนึ่งเท่านั้น นอกจากนั้นไม่อยู่ในอำนาจอธิปไตยของรัฐใด รัฐทุกรัฐมีสิทธิที่จะใช้ในการเดินทางและสำรวจอวกาศได้

น่านฟ้าของประเทศ ที่มา : <http://www.thaiwings.com/>

อนึ่ง รัฐควรจะเป็นอาณาเขตที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน แต่บางประเทศอาจมีดินแดนซึ่งไม่ต่อเนื่องกันได้ ตัวอย่างเช่น สหราชอาณาจักร อินโดนีเซีย ซึ่งประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ

2. ประชากร ทุกรัฐต้องมีประชากรอาศัยอยู่จึงจะเป็นรัฐได้ จำนวนประชากรจะมีมากหรือน้อยนั้น ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่ก็ควรมีจำนวนพอเพียงที่จะสามารถแบ่งงานกันได้ คือส่วนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจอปกครอง และอีกส่วนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประชากรของประเทศ ประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีประมาณ 1,300.1 ล้านคน (พ.ศ. 2547) และประเทศที่มีประชากรน้อยที่สุดประมาณ 0.01 ล้านคน คือ ประเทศนาอูรู

กลุ่มประชากร ที่มา : <http://www.justusers.net>

ประชากรในรัฐอาจแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

ชาวไทยภูเขา ที่มา : <http://www.tongkwaogames.cmu.ac.th/>

แน่นอน อพยพเปลี่ยนถิ่นฐานที่ทำการอยู่บริเวณชายแดนบางส่วนของรัฐ

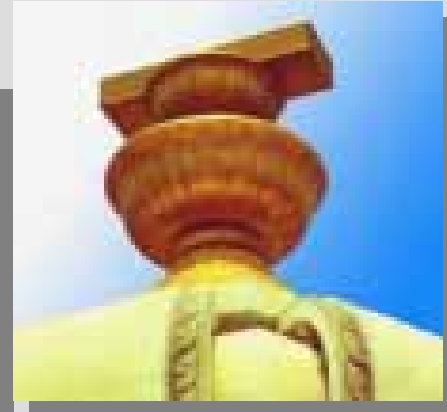
2) คนต่างด้าว หมายถึง ชาวต่างประเทศผู้มาพำนักอาศัยอยู่ในรัฐโดยไม่มีสัญชาติของรัฐที่ตนอาศัยอยู่ คนต่างด้าวจะได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิและเสรีภาพบางประการเท่านั้น

1) ประชากร ได้แก่ ผู้ที่มีสัญชาติของรัฐซึ่งมีสิทธิ และหน้าที่อย่างเต็มที่ในฐานะเป็นสมาชิกของรัฐ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชนหรือเผ่าชนที่มีวัฒนธรรมย่อยของตนเองอาศัยอยู่ในรัฐ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีหลักฐานทางกฎหมายระบุแน่ชัดถึงการเกิด (สุติบัตร) ภูมิลำเนา (ทะเบียนบ้าน) บัตรประจำตัวประชาชน จึงไม่อาจมีสิทธิเป็นประชากรของรัฐโดยสมบูรณ์ แต่ก็ยอมรับกันว่าเป็นผู้อาศัยอยู่ในรัฐ เช่น ชาวไทยภูเขา (ชาวเขา) ซึ่งบางกลุ่มอาจไม่มีหลักแหล่ง

3. อธิปไตย หมายถึง อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของรัฐ และทำให้รัฐมีความแตกต่างจากกลุ่มหรือสมาคมอื่น ๆ โดยทั่วไปอำนาจอธิปไตยทำให้ รัฐมีอิสระ เสรีภาพ และมีความเป็นเอกราช สามารถจะบริหารราชการทั้งกิจการภายในและภายนอกประเทศ ได้เต็มที่ และปลอดภัยจากการควบคุมบงการจากรัฐอื่น

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ที่มา : <http://www.vcharkarn.com/>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ
ที่มา : <http://www.sadoodta.com/>

นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ของรัฐอีก เพื่อให้มีความ แตกต่างระหว่างรัฐกับองค์การอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

- 1) รัฐมีอำนาจทุกอย่างในดินแดน เป็นอำนาจเหนือบุคคลและทุกองค์การโดยไม่มีข้อยกเว้น
- 2) มีความเป็นตัวเองโดยเฉพาะ หมายความว่าจะต้องมีองค์การที่เรียกว่ารัฐองค์การเดียว
- 3) มีความถาวร คือ ไม่ว่าจะเปลี่ยนรัฐบาลไปอย่างไร รัฐก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไป

4. รัฐบาล เป็นสถาบันทางการเมืองซึ่งเป็นองค์ประกอบของรัฐ มีหน้าที่หลายอย่าง โดยเฉพาะการใช้ อำนาจในการปกครองประเทศอย่างอิสระโดยความยินยอมของปวงชน ไม่มีรัฐใดที่จะอยู่ได้โดยปราศจาก รัฐบาล รัฐบาล ได้แก่ คณะบุคคลที่มีอำนาจในการปกครองรัฐ ไม่ว่าอำนาจที่ได้มานั้นจะมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้ง สืบสายโลหิต ยึดอำนาจ หรือด้วยวิธีการใด ๆ หากบุคคลนั้นสามารถก่อให้เกิดการปกครองที่มี ประสิทธิภาพตามสมควร สามารถบังคับใช้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ตนตั้งขึ้นต่อประชากรในอาณาเขตนั้น ๆ แล้ว ถือว่าบุคคลนั้นมีฐานะเป็นรัฐบาลแล้ว สำหรับรูปแบบรัฐบาลก็มีมากมายแตกต่างกันหลายแบบที่สำคัญ คือ รัฐบาลแบบประชาธิปไตย รัฐบาลแบบเผด็จการ รัฐบาลถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดเสียมิได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ในสังคมนั้นประชาชนมีผลประโยชน์นานาประการ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีรัฐบาล เพื่อช่วยให้ ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ สามารถประนีประนอมกันได้ มีความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคง

ทำเนียบรัฐบาล

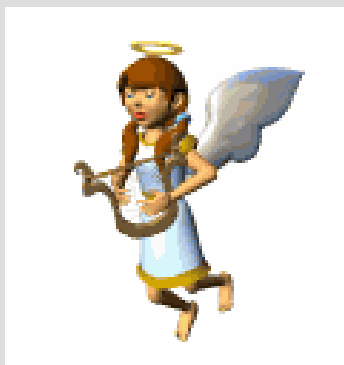
<http://www.prd.go.th/files/hugeimg/>

สภาผู้แทนราษฎร

ที่มา : <http://hilight.kapook.com/>

ในองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้ ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของรัฐ ความเป็นรัฐจะสิ้นสุดลงทันที เมื่อรัฐนั้นตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐอื่น ไม่ว่าจะเป็นเพราะแพ้สงครามหรือรวมตัวกับรัฐอื่น

ประเภทของรัฐ

เราสามารถใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ แบ่งประเภทของรัฐได้ดังนี้

1. แบ่งตามระบบเศรษฐกิจ หมายถึง ชีดเอาลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่รัฐนั้น ๆ ใช้อยู่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ รัฐสังคมนิยม เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีเหนือ เป็นต้น และรัฐทุนนิยม เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น เป็นต้น

เศรษฐกิจในฮ่องกง ที่มา : <http://www.bizchina-update.com/>

เศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา ที่มา : <http://www.inetours.com/>

เศรษฐกิจในญี่ปุ่น ที่มา : <http://www.spa.ucla.edu/>

2. แบ่งตามระบอบการเมืองการปกครอง ได้ 2 ประเภท คือ รัฐเผด็จการ เช่น คิวบา สหภาพพม่า อิรัก เป็นต้น รัฐประชาธิปไตย เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ไทย เป็นต้น

3. แบ่งตามฐานะทางอำนาจ โดยพิจารณาจากขนาดเนื้อที่และศักยภาพทางกำลังทหาร สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ รัฐขนาดเล็ก เช่น สิงคโปร์ ลาว บาหลีเรน คูเวต เป็นต้น รัฐขนาดกลาง เช่น ไทย ฟิลิปปินส์ อิสราเอล เป็นต้น รัฐขนาดใหญ่ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน

4. แบ่งตามขนาดและจำนวนประชากร ได้ 3 ประเภท คือ

- 1) รัฐนคร หมายถึง รัฐที่มีอาณาเขตอยู่เพียงเมืองเดียว เช่น รัฐวาติกัน สิงคโปร์
- 2) รัฐประชาชาติ หมายถึง รัฐที่มีขนาดใหญ่ มีเมืองนครหลายแห่ง และมีอำนาจเหนือประชากรที่เป็นประชาชาติเดียวกัน เช่น ประเทศไทย พม่า
- 3) รัฐจักรวรรดิ หมายถึง รัฐที่มีอำนาจการปกครองเหนือประชาชาติต่าง ๆ หลายประชาชาติ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน และโปรตุเกส ซึ่งแผ่อำนาจของตนเข้าครอบงำชาติต่าง ๆ ในช่วงศตวรรษที่ 18-19

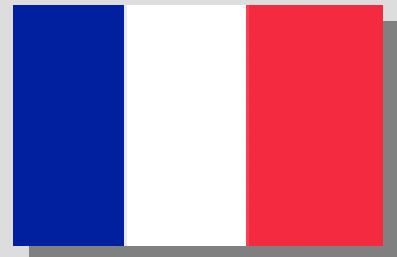

รูปแบบของรัฐ

รูปแบบของรัฐแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. เอกรัฐ หรือรัฐเดี่ยว (Unitary State หรือ Single State) หมายถึง รัฐที่เป็นเอกภาพมีเพียงรัฐบาลเดียวที่มีอำนาจในการบริหารกิจการต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นภายใน และภายนอกดินแดนทั้งหมดโดยเด็ดขาด เช่น ประเทศไทย สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ญี่ปุ่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส ราชอาณาจักรสวีเดน และสาธารณรัฐอิตาลี เป็นต้น

ธงชาติญี่ปุ่น ที่มา : www.tpa.or.th/

ธงชาติไทย ที่มา : <http://www.bloggang.com/>

ธงชาติฝรั่งเศส ที่มา : <http://bp0.blogger.com/>

สำหรับการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีการปกครองในรูป “รัฐเดี่ยว” นั้น มีรายละเอียดแตกต่างกันไป เช่น

รัฐไทย จำแนกการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง ซึ่งมิได้มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง และกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นโดยมีฐานะเป็นกรม

รัฐสภา ที่มา : <http://spm.thaigov.go.th/>

กระทรวงศึกษาธิการ ที่มา : <http://www.ptscl.com/>

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ การบริหารราชการแบบนี้เป็นการบริหารแบบแบ่งอำนาจทางการบริหารบางส่วนจากส่วนกลางไปให้แก่จังหวัด

ศาลากลางจังหวัดแพร่ ที่มา : <http://www.geocities.com/>

ที่ว่าการอำเภอสอง จังหวัดแพร่

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มี 5 รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจทางการเมืองและการบริหารไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อ

- 1) แบ่งเบาภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล
- 2) ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย
- 3) ให้สามารถจัดหาบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ครอบคลุมทั่วถึงและรวดเร็ว

เทศบาลตำบลสอง

อำเภอสอง จังหวัดแพร่

2. **สหพันธรัฐ หรือรัฐรวม (Federal State หรือ Dual State)** หมายถึง รัฐที่มีรัฐบาล 2 ระดับ คือ รัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่นของแต่ละมลรัฐ รัฐบาลแต่ละระดับจะใช้อำนาจอธิปไตยปกครองตามที่รัฐธรรมนูญของรัฐกำหนดไว้ โดยทั่วไปรัฐบาลของสหพันธรัฐมักจะเป็นผู้ใช้อำนาจในกิจการที่เกี่ยวข้องหรือกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ เช่น การทหาร การต่างประเทศ การคลัง เป็นต้น ส่วนรัฐบาลของมลรัฐจะมีอำนาจในกิจการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนโดยเฉพาะ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การไฟฟ้า การรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น รัฐที่มีการแบ่งอำนาจในลักษณะดังกล่าวนี้ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร ไซปรัส มาเลเซีย เป็นต้น ผลดีที่เกิดจากการปกครองในลักษณะนี้ คือ ทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างทั่วถึงและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้รวดเร็วกว่ารัฐบาลกลาง ส่วนรัฐบาลกลางก็มีภาระน้อยลง จึงมีเวลาและกำลังทรัพยากรในการดำเนินการเพื่อรักษาเอกภาพและความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง

ธงชาติประเทศอเมริกา

ที่มา : <http://funscience.gistda.or.th/>

ธงชาติประเทศมาเลเซีย

ที่มา : <http://www.bloggang.com/>

ธงชาติประเทศแคนาดา

ที่มา : <http://www.interscholarship.com/>

วัตถุประสงค์และหน้าที่ของรัฐ

การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันโดยจัดตั้งเป็นรัฐนั้น ก็ด้วยความหวังว่ารัฐจะเป็นที่ที่ทำให้มนุษย์มีความอยู่รอดปลอดภัย และมีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ ดังนั้นเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์รัฐจึงจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหน้าที่ในอันที่จะทำให้สนองความต้องการของประชาชนตรงตามจุดประสงค์ วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของรัฐในความคาดหวังของประชาชนนั้น ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ รัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนของรัฐมีชีวิตที่มีความสุขสมบูรณ์ ด้วยการสร้างความ เป็นระเบียบ สร้างคุณธรรม จัดให้มีสวัสดิการพื้นฐาน และสร้างความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง

1) การสร้างความ เป็นระเบียบ ความเป็นระเบียบเป็นรากฐานของความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยทั่วไป และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่ประชาชน เป็นต้นว่า เมื่อสังคมมีความ เป็นระเบียบ ทำให้คนมีโอกาสใช้ สิทธิของตน ได้ความเป็นระเบียบ ทำให้เกิดเสรีภาพ เพราะเสรีภาพจะเกิดขึ้นต่อเมื่อ รัฐนั้นมีความ เป็นระเบียบเรียบร้อยมีหลักมีเกณฑ์ และทุกคนมีความรับผิดชอบที่จะควบคุมการกระทำของตน มิให้กระทบกระเทือนสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนี้ความเป็นระเบียบทำให้เกิดความเสมอภาค เพราะความมีระเบียบเป็นสภาวะที่ทำให้คนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน การเคารพสิทธิประโยชน์ซึ่งกันและกันนี้ ทำให้เกิดการรับประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน หรือเสมอภาคกันในระหว่างคนในชาติ

ความมีระเบียบวินัยของนักเรียนขณะซื้อของ
ที่มา : โรงเรียนสองพิทยาคม

ความมีระเบียบในการใช้สิทธิเลือกตั้ง
ที่มา : <http://www.bloggang.com/>

2) สร้างคุณธรรม คุณธรรม คือ สิ่งที่ทำให้คนแตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่น ๆ เพราะคุณธรรม ทำให้คนมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รัฐจึงต้องเสริมสร้างและส่งเสริมให้ประชาชน มีคุณธรรม ศีลธรรมหรือจริยธรรมในหลักศาสนา มีส่วนช่วยสร้างเสริมเพิ่มพูนคุณงามความดีให้กับบุคคล ให้สามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อย มีความเป็นระเบียบ ปอดกัย และทำให้เกิดสันติสุขภายในรัฐ

การอบรมธรรมะ ที่มา : โรงเรียนสองพิทยาคม

การอบรมธรรมะ ที่มา : โรงเรียนสองพิทยาคม

3) จัดสวัสดิการพื้นฐาน กิจการอันเป็นสวัสดิการ สาธารณะด้านต่าง ๆ เช่น กิจการสาธารณูปโภค ซึ่งประชาชนจะต้องได้รับประโยชน์หรือใช้บริการร่วมกันรัฐจะต้องรับผิดชอบดำเนินการ เพราะกิจการเหล่านี้จะขาดหายไปไม่ได้ ถ้าขาดหายไปจะทำให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อน เกิดอุปสรรคในการดำเนินชีวิต

สาธารณูปโภคที่ประชาชนได้ใช้บริการร่วมกัน การไฟฟ้า ประปา คมนาคม

ที่มา : <http://www.sinsakhon.com/>

4) สร้างความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง รัฐเหมือนสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่า ต้องการได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคง ปลอดภัย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อความอยู่รอด และมีสุขของประชาชน

ความเจริญก้าวหน้าของสภาพเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ประชาชนอยู่รอดและมีความสุข (บันชานตลาดสด)

ที่มา : <http://www.patongbeachthailand.com/>

2. หน้าที่ของรัฐ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น รัฐมีหน้าที่ดังนี้

1. หน้าที่เกี่ยวกับการบริหารปกครองป้องกันประเทศ โดยจัดให้มี

1) องค์กรหน่วยงานของชาติเพื่อการบริหารการปกครอง ดำเนินการตามกฎหมายให้คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค และป้องกันการละเมิดทั้งในส่วนเอกชนและมหาชน

2) การรักษาความสงบภายใน ดำเนินการให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกัน ระวัง และปราบปรามอาชญากรรม

การรักษาความสงบเรียบร้อย

ที่มา : <http://www.komchadluek.net/>

ที่มา : <http://www.komchadluek.net/>

3) การหารายได้ เพื่อการใช้จ่ายของประเทศ เพื่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศ ด้วยการเก็บภาษีอากรที่เป็นธรรม มีความเสมอภาค ไม่รั่วไหล

ภาษีที่ถือเป็นรายได้ของรัฐส่วนหนึ่ง
ที่มา : <http://www.thannews.th.com/>

รายได้ของรัฐ ที่มา : <http://www.hometophit.com/>

4) ดำเนินการเพื่อรักษาเอกราชอธิปไตย ด้วยการมีกำลังป้องกันตนเอง เป็นมิตร และมีสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

การปกป้องอธิปไตย
ที่มา : <http://www.rta.mi.th/>

การป้องกันการรุกรานอธิปไตย
ที่มา : <http://seedang.com/>

2. หน้าที่ที่เกี่ยวกับการบริการและสวัสดิการ มุ่งอำนวยความสะดวก บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน ในส่วนที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การศึกษา การประกอบอาชีพ และอื่น ๆ เพื่อความมีชีวิตที่มีมาตรฐาน มีศักดิ์ และสิทธิ์แห่งชีวิตการเป็นพลเมืองของประเทศ

สาธารณสุขพื้นฐาน

ที่มา : <http://www.pangmapha.com/>

สาธารณสุขชุมชนพื้นฐาน

ที่มา : <http://www.geocities.com/>

การศึกษาเพื่อเด็กพิการ

ที่มา : <http://byfiles.storage.msn.com/>

การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ที่มา : <http://www24.brinkster.com/>

3. หน้าที่เกี่ยวกับอาชีพและการจัดการสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในโอกาสทางเศรษฐกิจ สนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนมีความสามารถ มีความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพของตนเองได้ การป้องกัน การถูกกดขี่ข่มเหงรังแกจากผู้ที่มีเข้มแข็งกว่า

การปกครองของรัฐ

การจัดการปกครองของรัฐจะอยู่ในรูปแบบใดหรือระบอบใด การอย่างใด ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและความเชื่อ ปกติแนวความคิดและความเชื่อที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนแตกต่างกันไป มีอยู่ 2 หลักการ กล่าวคือ

1. หลักอำนาจนิยม มีแนวความคิดและความเชื่อว่า รัฐเกิดขึ้นตามเจตนาและการบันดาลของพระเจ้า หรือเทวะ พระเจ้าจึงเป็นผู้มีอำนาจปกครอง ผู้ปกครองของรัฐต่าง ๆ ได้รับมอบหมายจากพระเจ้า การละเมิดอำนาจการปกครองจึงต้องมีโทษและมีบาป ประชาชนจึงต้องเคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง มนุษย์มิใช่ปัจจัยสำคัญในการสร้างรัฐ แต่เป็นเพียงองค์ประกอบ แนวความคิดนี้จึงก่อให้เกิดการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือเผด็จการรูปแบบต่าง ๆ

2. หลักเสรีนิยม มีแนวความคิดและความเชื่อว่า มนุษย์เป็นผู้สร้างรัฐ มนุษย์และรัฐไม่อาจแยกกันได้เลย เมื่อมนุษย์ตกลงกันด้วยใจสมัครในการก่อตั้งรัฐ รัฐจึงต้องรักษาและส่งเสริมสิทธิตามธรรมชาติเกี่ยวกับชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สินของมนุษย์ เมื่อรัฐบาลได้รับมอบอำนาจสูงสุดจากประชาชน จึงต้องดำเนินการตามเจตนารมณ์ของประชาชน เมื่อมีความจำเป็นประชาชนอาจปฏิรูป หรือเปลี่ยนรัฐบาลได้ แนวคิดนี้ก่อให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองรัฐทั้งหลายและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนจะต้องอยู่ในหลักการหนึ่งระหว่างอำนาจนิยมกับเสรีนิยมตามที่กล่าวมา

บทบาทและหน้าที่ของพลเมือง

คนในฐานะสมาชิกหรือพลเมืองของรัฐย่อมจะต้องมีบทบาทหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐเพื่อให้รัฐดำรงอยู่และสามารถที่จะดำเนินกิจการเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่คาดหมายไว้ นั่นก็คือเป็นสถาบันที่จะทำให้คนมีชีวิตอยู่รอด และพบกับความสุข ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองที่ดีอาจจำแนกได้เป็น 5 ประการ คือ

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

ที่มา : <http://www.oknation.net/>

1. ต้องการกฎหมาย กฎหมาย คือ กติกาของสังคมมีจุดประสงค์เพื่อจัดระเบียบให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบเรียบร้อย ทำให้ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาคโดยเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นพลเมืองทุกคนต้องการกฎหมาย แม้บางครั้งบางคนอาจจะเห็นว่า กฎหมายบางฉบับไม่เป็นธรรม ก็ต้องการเพิกถอนและหาทางเรียกร้องให้มีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง การปฏิเสธ กฎหมายบางฉบับโดยอ้างความไม่เป็นธรรมเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้

2. ต้องมีหน้าที่ป้องกันรัฐ พลเมืองมีหน้าที่ต้องป้องกันรักษาเอกราชและอธิปไตยของรัฐ โดยปกติแต่ละรัฐจะกำหนดให้พลเมืองชายทุกคนต้องรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหารระยะหนึ่ง เพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันรัฐและเป็นการกำลังอำนาจของชาติ อย่างไรก็ตามหน้าที่ในการป้องกันรัฐเป็นของพลเมืองทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย หากพลเมืองคนใดสามารถช่วยเหลือป้องกันรัฐได้ในทางใดทางหนึ่ง ก็ต้องกระทำด้วยความเต็มใจถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของพลเมืองที่มีต่อรัฐ

การป้องกันและรักษาอธิปไตย
ที่มา : <http://gotoknow.org/>

การเกณฑ์ทหารเพื่อรับใช้ชาติ
ที่มา : <http://www.thairssfeed.com/>

3. ต้องมีหน้าที่เสียภาษี การดำเนินกิจการต่าง ๆ ของรัฐในอันที่จะบำบัดทุกข์และบำรุงสุขของประชาชนจำเป็นต้องมีงบประมาณหรือเงินเป็นค่าใช้จ่าย รัฐจึงจำเป็นต้องมีรายได้ และรายได้หลักของรัฐก็คือภาษีอากรที่เก็บจากประชาชน พลเมืองทุกคนจึงต้องมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐ การหลีกเลี่ยงหรือไม่ชำระภาษีอย่างตรงไปตรงมา นอกจากจะผิดกฎหมายแล้ว ยังถือได้ว่าไม่ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองที่ดี

4. ต้องให้ความร่วมมือกับรัฐ โดยปกติรัฐจะมีนโยบายต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา หรือสร้างความมั่นคงให้กับรัฐ นโยบายบางอย่างอาจทำได้แค่ชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตาม ไม่สามารถบังคับให้ปฏิบัติได้ เพราะจะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน เช่น นโยบายให้พยายามใช้สิ่งของที่ผลิตภายในประเทศ การประหยัดพลังงาน เป็นต้น พลเมืองที่ดีก็ชอบที่จะให้ความร่วมมือปฏิบัติตามคำชักชวนนั้นเพื่อประโยชน์ของรัฐ

5. ต้องไม่สร้างปัญหาให้กับรัฐ พลเมืองที่ดีทุกคนควรที่จะดำเนินชีวิตที่ดี เป็นผู้ประกอบอาชีพที่สุจริต กระตือรือร้นในการที่จะสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว ดูแลอบรมสมาชิกในครอบครัวหรือบุตรธิดาไม่ให้สร้างปัญหาให้กับสังคม เพราะผู้ปกครองรัฐคงไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงทุกระดับ จึงเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดีทุกคนที่จะต้องช่วยดูแลตนเอง และผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบไม่ให้สร้างปัญหาให้กับรัฐ

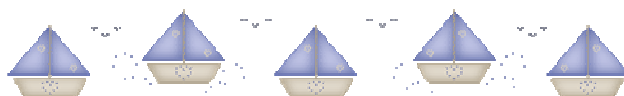
แบบฝึกกิจกรรมที่ 1

เรื่อง รัฐ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของรัฐ ชาติ และประเทศได้
 2. อธิบายวิวัฒนาการของรัฐ องค์ประกอบของรัฐ ประเภทของรัฐ และรูปแบบของรัฐได้
- คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูก และเขียนเครื่องหมาย ✕ ลงหน้าข้อที่เห็นว่าผิด

- 1. รัฐ คือกลุ่มคนที่รวมกันอยู่ในดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอนและมีรัฐบาลของตนเอง
- 2. องค์ประกอบของรัฐ จะต้องมีประมุข ประชากร ผู้บริหารและอธิปไตย
- 3. องค์ประกอบด้วยประชากรของรัฐนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ประชากรต้องมีเชื้อชาติเดียวกัน
- 4. รัฐโดยทั่วไปแล้วแบ่งได้ 4 ประเภท คือรัฐเดี่ยว รัฐรวม เอกรัฐ และสหพันธรัฐ
- 5. เอกรัฐ หมายถึง รัฐที่มีรัฐบาลเพียงรัฐบาลเดียว
- 6. รัฐรวม หมายถึง รัฐที่ประกอบด้วยมลรัฐตั้งแต่สองมลรัฐขึ้นไป แต่ใช้หลักการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง
- 7. รัฐเดี่ยวจะต้องมีอำนาจการปกครองแบบกระจายอำนาจ
- 8. อธิปไตยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของรัฐ
- 9. ประเทศที่เป็นสหพันธรัฐ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา มาเลเซีย
- 10. รัฐนคร หมายถึง รัฐที่มีอาณาเขตจำกัดอยู่เพียงเมืองเดียว
- 11. รัฐประชาชาติ หมายถึง รัฐที่มีขนาดใหญ่ ๆ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน
- 12. รัฐจักรวรรดิ หมายถึง รัฐที่มีอำนาจปกครองเหนือประเทศชาติต่าง ๆ หลายชาติ

แบบฝึกกิจกรรมที่ 2

เรื่อง หน้าที่ของรัฐและหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ

.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวัตถุประสงค์และหน้าที่ของรัฐ และการปกครองของรัฐได้
2. วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองได้

คำชี้แจง

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามหรือเติมช่องว่างด้วยคำหรือข้อความสั้น ๆ

1. จุดประสงค์สำคัญของการมีรัฐ คือ
2. สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมเป็นรัฐประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ คือ
3. การรักษาเอกราชอธิปไตยเป็นหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับ
4. การประปา ไฟฟ้า ที่รัฐจัดเพื่อความสุขสมบูรณ์ของประชาชน เป็นวัตถุประสงค์ของรัฐในด้าน
5. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย มีแนวความคิดและความเชื่อตามหลัก.....
6. รายได้หลักของประเทศได้มาจาก
7. รัฐจำเป็นต้องสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่ทุกคนในรัฐเพื่อ
8. ชาวไทยทุกคนต้องรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหาร เป็นบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในด้าน
9. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในด้าน
10. หน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารบ้านเมือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง คือ

ตอนที่ 2 จงตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของนักเรียน

1. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย โดยยึดหลักเสรีนิยม เพราะเหตุใด

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่า ประชาชนทุกคนควรเสียภาษีอากรให้กับรัฐหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

แบบฝึกกิจกรรมที่ 3

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของรัฐ ชาติ และประเทศได้
2. อธิบายวิวัฒนาการของรัฐ องค์ประกอบของรัฐ ประเภทของรัฐ และรูปแบบของรัฐได้
3. อธิบายวัตถุประสงค์และหน้าที่ของรัฐ และการปกครองของรัฐได้
4. วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองได้

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยกากบาท × ลงในช่องกระดาษคำตอบ
ที่ตรงกับตัวเลือก ก ข ค และ ง ดังนี้

1. องค์ประกอบของรัฐมีอะไรบ้าง ก. อาณาเขต รัฐบาล ศาสนา ประชากร ข. อาณาเขต ประชากร อำนาจอธิปไตย รัฐบาล ค. อำนาจอธิปไตย รัฐบาล ศาสนา พระมหากษัตริย์ ง. ประชากร อำนาจอธิปไตย พระมหากษัตริย์ อาณาเขต 2. ข้อใด ไม่ได้ เป็นส่วนหนึ่งของความหมายของ คำว่า ดินแดน ก. ดินแดนต้องกำหนดเนื้อที่ขั้นต่ำได้ ข. ดินแดนต้องมีอาณาเขตที่แน่นอน ค. ดินแดนต้องรวมถึงพื้นดิน พื้นน้ำ และน่านฟ้า ง. ดินแดนต้องหมายถึงอาณาเขตน่านน้ำ ห่างจากฝั่ง 3. สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดรัฐเผ่าพันธุ์ คืออะไร ก. ความปลอดภัย ข. การรวมตัวของเผ่าพันธุ์ ค. ปัจจัยผลประโยชน์ร่วมกัน ง. การมุ่งยึดถือพรคพวกมากกว่าสายเลือด	4. ข้อใดที่แสดงถึงความเป็นอิสระของรัฐ ก. ประชากรและรัฐบาล ข. ดินแดนและประชากร ค. รัฐบาลและอำนาจอธิปไตย ง. ดินแดนและอำนาจอธิปไตย 5. ข้อใดที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างรัฐเดี่ยว กับรัฐรวม ก. รูปแบบของรัฐบาล ข. นโยบายของรัฐบาล ค. ที่มาของหัวหน้ารัฐบาล ง. อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล 6. รัฐรวม มีลักษณะอย่างไร ก. มีการปกครองโดยรัฐบาลกลาง ข. มีการปกครองโดยรัฐบาลกลาง และ รัฐบาลมลรัฐ ค. มีหน่วยการปกครองอื่น ๆ เป็นตัวแทนของ รัฐบาลกลาง ง. ประชาชนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน
--	--

7. เหตุที่ต้องมีวัตถุประสงค์และหน้าที่ของรัฐ คือข้อใด ก. ให้นุยุอยู่รอดปลอดภัย ข. เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ค. ให้นุยุมีชีวิตที่มีความสุขสมบูรณ์ ง. ถูกทุกข้อ 8. สิ่งที่ทำให้คนมีความรักความเมตตาต่อกันและอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข คือข้อใด ก. ค่านิยม ข. ประเพณี ค. คุณธรรม ง. วัฒนธรรม 9. ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นรัฐประเภทใด ก. เป็นรัฐรวม เพราะมีการรวมอำนาจอธิปไตยไว้เป็นของปวงชนชาวไทย ข. เป็นรัฐเดี่ยว เพราะมีการรวมอำนาจบริหารไว้ที่รัฐบาลกลางแต่เพียงแห่งเดียว ค. เป็นรัฐรวม เพราะมีการกระจายอำนาจให้มีรัฐบาลท้องถิ่น เช่น เทศบาลร่วมบริหาร ง. เป็นรัฐเดี่ยว เพราะมีประมุขของประเทศแต่ผู้เดียว เป็นศูนย์รวมจิตใจของชนทั้งชาติ 10. เหตุใดรัฐจึงต้องจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน ก. เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ข. ให้ประชาชนมีชีวิตที่มั่นคงปลอดภัย ค. เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต ง. เพื่อให้เกิดสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค	11. หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการบริหารปกครองประเทศ คือข้อใด ก. หารายได้ ข. รักษาความสงบภายใน ค. รักษาเอกราชอธิปไตย ง. ถูกทุกข้อ 12. เหตุใดรัฐจึงต้องจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชน ก. เพื่อรักษาเอกราชอธิปไตย ข. เพื่อรักษาความสงบภายใน ค. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ ง. เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม 13. การจัดสวัสดิการพื้นฐานเป็นหน้าที่ของรัฐในด้านใด ก. การบริการ ข. การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ค. การบริหารปกครองป้องกันประเทศ ง. การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาค 14. รูปแบบการปกครองโดยยึดหลักเสรีนิยม คือการปกครองในระบอบใด ก. เผด็จการ ข. อำนาจนิยม ค. ประชาธิปไตย ง. สมบูรณาญาสิทธิราช 15. ชายไทยทุกคนที่มีอายุครบ 21 ปีบริบูรณ์ มีหน้าที่ต่อรัฐอย่างไร ก. เป็นทหารเพื่อรับใช้ชาติ ข. บวชเพื่อทดแทนบุญคุณ ค. ทำบัตรประจำตัวประชาชน ง. หางานทำเพื่อเสียภาษีอากร
---	--

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยกากบาท × ลงในช่องกระดาษคำตอบ
ที่ตรงกับตัวเลือก ก ข ค และ ง ดังนี้

1. รัฐที่ดีต้องมีลักษณะอย่างไร ก. มีกองทัพที่เข้มแข็ง ข. มีดินแดนที่กว้างขวาง ค. มีอธิปไตยเป็นของตนเอง ง. มีจำนวนประชากรเหมาะสม 2. ข้อใดเป็นคำอธิบายความหมายว่า รัฐเป็นชุมชนทางการเมือง ก. การที่รัฐมีความเป็นอิสระในการออกกฎหมาย ข. การมีอาณาเขตกว้างใหญ่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรอันนำมาซึ่งอำนาจรัฐ ค. การมีพลเมืองจำนวนมากพอที่จะรักษาดินแดนหรืออาณาเขตของรัฐ ง. การมีรัฐบาลที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและออกกฎหมายใช้บังคับประชาชน 3. ข้อใด ไม่ใช่ สัญลักษณ์อย่างเดียวกันของการปกครองแบบรัฐชาติ ก. การมีกษัตริย์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีเดียวกัน ข. การมีวิถีชีวิต รูปแบบวัฒนธรรม ศาสนาเหมือนกัน ค. ความภาคภูมิใจในความเป็นสมาชิกของชุมชนร่วมกัน ง. การมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นทางสายเลือดเดียวกัน	4. ข้อใด คือการลำดับขั้นตอนวิวัฒนาการของรัฐที่ถูกต้อง ก. สังคมวงศาความยุติ รัฐเผ่าพันธุ์ นครรัฐ รัฐชาติ จักรวรรดิ ข. รัฐเผ่าพันธุ์ นครรัฐ จักรวรรดิ รัฐชาติ สังคมวงศาความยุติ ค. สังคมวงศาความยุติ รัฐเผ่าพันธุ์ นครรัฐ จักรวรรดิ รัฐชาติ ง. จักรวรรดิ รัฐชาติ นครรัฐ รัฐเผ่าพันธุ์ สังคมวงศาความยุติ 5. ลักษณะที่เด่นชัดของ รัฐเดี่ยว หรือ เอกรัฐ คือข้อใด ก. ต้องมีการปกครองโดยใช้ระบบสภาเดียว ข. ต้องมีดินแดนที่ไม่แบ่งแยกเป็นมลรัฐหรือเกาะ ค. ต้องมีรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองพรรคเดียว ง. ต้องมีรัฐบาลกลางทำหน้าที่ปกครองทั่วประเทศ 6. เพราะเหตุใดรัฐต้องจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน ก. เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ข. เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต ค. เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตที่มั่นคงปลอดภัย ง. เพื่อให้เกิดสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค
--	--

7. ลักษณะข้อใดที่ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นรัฐรวม ก. ผู้บริหารมลรัฐมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ข. รัฐที่เกิดจากการรวมตัวของรัฐตั้งแต่สองรัฐขึ้นไป ค. ขนาบของประเทศใหญ่โตกว้างขวาง ต้องแบ่งการปกครองเป็นมลรัฐ ง. รัฐบาลมลรัฐ มีอำนาจในการออกกระเปียบข้อบังคับใช้กับประชาชนในมลรัฐ 8. การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของไทยที่แบ่งเป็นจังหวัดและอำเภอ เป็นหลักการใช้อำนาจการปกครองรูปแบบใด ก. การรวมอำนาจ ข. การแบ่งอำนาจ ค. การกระจายอำนาจ ง. ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน	9. ในสถานภาพของความเป็นนักเรียน หน้าที่ต่อรัฐคือข้อใด ก. ไปออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง ข. ประหยัดน้ำที่จะขาดแคลนในเวลาข้างหน้า ค. ตั้งใจเรียนหนังสือและประพฤติตนเป็นคนดี ง. ส่งเงินและสิ่งของไปช่วยทางทหารที่ออกรบ 10. จากพันธสัญญาว่า มนุษย์สมัครใจก่อตั้งรัฐ รัฐต้องรักษาและส่งเสริมสิทธิตามธรรมชาติเมื่อมีความจำเป็นก็อาจปฏิรูปได้ แนวคิดนี้ก่อให้เกิดการปกครองระบอบใด ก. ระบอบราชาธิปไตย ข. ระบอบประชาธิปไตย ค. ระบอบเผด็จการทหาร ง. ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
---	---

เฉลยแบบฝึกกิจกรรมที่ 1

เรื่อง รัฐ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูก และเขียนเครื่องหมาย ✕ ลงหน้าข้อที่เห็นว่าผิด

- ✓ 1. รัฐ คือกลุ่มคนที่รวมกันอยู่ในดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอนและมีรัฐบาลของตนเอง
- ✕ 2. องค์ประกอบของรัฐ จะต้องมีประมุข ประชากร ผู้บริหารและอธิปไตย
- ✕ 3. องค์ประกอบด้วยประชากรของรัฐนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ประชากรต้องมีเชื้อชาติเดียวกัน
- ✕ 4. รัฐไทยทั่วไปแล้วแบ่งได้ 4 ประเภท คือรัฐเดี่ยว รัฐรวม เอกรัฐ และสหพันธรัฐ
- ✕ 5. เอกรัฐ หมายถึง รัฐที่มีรัฐบาลเพียงรัฐบาลเดียว
- ✕ 6. รัฐรวม หมายถึง รัฐที่ประกอบด้วยมลรัฐตั้งแต่สองมลรัฐขึ้นไป แต่ใช้หลักการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง
- ✕ 7. รัฐเดี่ยวจะต้องมีอำนาจการปกครองแบบกระจายอำนาจ
- ✓ 8. อธิปไตยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของรัฐ
- ✕ 9. ประเทศที่เป็นสหพันธรัฐ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา มาเลเซีย
- ✓ 10. รัฐนคร หมายถึง รัฐที่มีอาณาเขตจำกัดอยู่เพียงเมืองเดียว
- ✕ 11. รัฐประชาธิปไตย หมายถึง รัฐที่มีขนาดใหญ่ๆ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน
- ✓ 12. รัฐจักรวรรดิ หมายถึง รัฐที่มีอำนาจปกครองเหนือประเทศชาติต่างๆ หลายชาติ

เฉลยแบบฝึกกิจกรรมที่ 2

เรื่อง หน้าที่ของรัฐและหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ

คำชี้แจง

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามหรือเติมช่องว่างด้วยคำหรือข้อความสั้น ๆ

- จุดประสงค์สำคัญของการมีรัฐ คือ **ต้องการให้คนในสังคมมีความสุขสมบูรณ์**
- สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมเป็นรัฐประชาชาติโดยสมบูรณ์ คือ **อธิปไตย**
- การรักษาเอกราชอธิปไตยเป็นหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับ **การบริหารปกครองป้องกันประเทศ**
- การประปา ไฟฟ้า ที่รัฐจัดเพื่อความสุขสมบูรณ์ของประชาชน เป็นวัตถุประสงค์ของรัฐในด้าน **จัดสวัสดิการพื้นฐาน**
- การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย มีแนวความคิดและความเชื่อตามหลัก **เสรีนิยม**
- รายได้หลักของประเทศได้มาจาก **การเก็บภาษีอากร**
- รัฐจำเป็นต้องสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่ทุกคนในรัฐเพื่อ **ให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อย ทำให้เกิดสันติสุขภายในรัฐ**
- ชาวไทยทุกคนต้องรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหาร เป็นบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในด้าน **การป้องกันรัฐ**
- การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในด้าน **การให้ความร่วมมือกับรัฐ**
- หน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารบ้านเมือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง คือ **รัฐบาล**

ตอนที่ 2 จงตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของนักเรียน

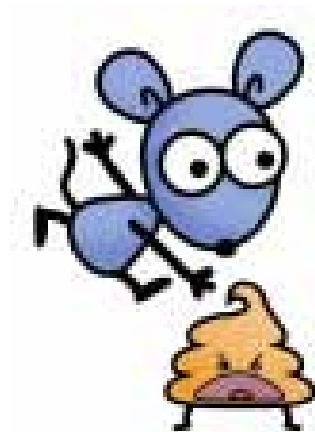
แนวคำตอบ

- นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย โดยยึดหลักเสรีนิยม เพราะเหตุใด
เห็นด้วย เพราะรัฐบาลได้รับอำนาจสูงสุดจากประชาชน จึงต้องดำเนินการตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และเมื่อมีความจำเป็นประชาชนอาจเปลี่ยนรัฐบาลได้
- นักเรียนคิดว่า ประชาชนทุกคนควรเสียภาษีอากรให้กับรัฐหรือไม่ เพราะเหตุใด
เห็นด้วย เพราะในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของรัฐในอันที่จะบำบัดทุกข์และบำรุงสุขของประชาชน จำเป็นต้องมียกงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย รัฐจึงจำเป็นต้องมีรายได้ และรายได้หลักของรัฐมาจากการเก็บภาษีอากร ประชาชนทุกคนจึงควรเสียภาษีอากรให้กับรัฐ

เฉลยแบบฝึกกิจกรรมที่ 3
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

1. ข
2. ก
3. ค
4. ง
5. ก
6. ข
7. ง
8. ค
9. ข
10. ค
11. ง
12. ค
13. ก
14. ค
15. ก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

1. ก
2. ข
3. ค
4. ค
5. ข
6. ข
7. ง
8. ค
9. ง
10. ข

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ

1. ค
2. ก
3. ง
4. ค
5. ง
6. ข
7. ก
8. ค
9. ค
10. ข

